

Православні святині Володимиреччини

Кінець ХХ ст. для України ознаменувався підйомом національної свідомості, поверненням до духовних та культурних традицій нашого народу. Храм Божий для кожної людини є святим місцем – носієм святості, духовності та культури народу. Українець, осмислюючи свою історію, розуміє цінність духовної культури та церковної свідомості для будівництва державності та розвитку особистості. Значення Києво-Печерського монастиря чи Почаївської Лаври, Софії Київської та Володимирського собору для історії України очевидне.

Ці духовні центри стали відомі у всьому світі та виражають особливість нашої культури. Але скільки ще храмів та монастирів по Україні єднають людей в пориві робити добро, виконуючи Заповіді Божі? Скільки древніх святинь в своїх стінах бережуть дух молитви та історії? Особливість української землі в тому, що вона на своїх просторах часто ховає справжні перлини духовної культури.

Древні храми Володимиреччини були збудовані в різні часи. Найдревніша церква святого Миколая у с. Стара Рафалівка була зведена за часів Речі Посполитої у кінці XVIII століття. Інші храми здебільшого були збудовані у XIX столітті та відображають особливості архітектури Волинського Полісся періоду панування на Україні царської Росії. Кожен храм, парафія, громада були частиною єдиного духовного простору нашої землі і відображали в собі все те, що оточувало і впливало на життя людей, їх духовні труди та подвиги. А в ті давні часи духовне життя було складним і потребувало особливого духовного подвигу, сповідництва та жертвності.

Після Брестської унії 1596 року православний народ у країні був під гнітом польської католицької шляхти. Храми віддавалися уніатам, людей змушували зраджувати свою віру і давати обіцянки вірності папському престолу. Зреклися віри і представники древніх православних вельмож: князі Острозькі, Чарторийські, Четвертинські.

На початку XVIII ст. на Волині відчувається значний вплив римо-католиків. Уніатські монастирі стали підпорядковуватись єдиному базиліанському католицькому ордену. У другій половині XVIII ст. його члени стають „духовними керівниками руського народу”.

Після другого та третього поділів Польщі з Києва до Житомира переходить католицька єпископська кафедра. Місто стає центром польського церковного та громадського керування й отримує сильний католицький вплив. У кінці XVIII ст. на Волині налічувалось близько 100 духовних центрів католицької церкви: костьоли, монастирі, місії та школи. Близько сорока з них було відкрито в другій половині XVIII ст. У порівнянні можна сказати, що в цей же час на Волині – древній Православній землі – налічувалось 250 православних храмів. У цей період українці зазнавали особливого ополчення та окатоличення.

Якраз у цей час був побудований храм в селі Стара Рафалівка. Звів його один з польських панів як католицький костел.

Ситуація стала покращуватись з кінця XVIII ст., коли після чотирьох поділів Польщі значна частина українських земель відійшла до православної Росії. У 1795 р. було посвячено першого за багато років єпископа Житомирсько-Волинського, вікарія Мінської єпархії преосвященного Варлаама Шимацького. Місцем проживання йому було призначено м. Острог. У 1799 році єпископ став іменуватися Житомирським та Волинським. Почався всенародний рух повернення українців до Православ'я.

З 1833 по 1837 рр. з уніатства в православ'ї на вернулося 150 тисяч чоловік. У 1831 році була повернена велика святиня – Почаївський монастир, котрий з 1721 р. був уніатським. У 1833 р. монастир отримав статус Лаври. Після ряду повстань у Варшаві цар Микола I обмежив автономію Польщі і дав більше свобод і прав православним. Православна церква на Україні в XIX ст. починає оживати, збільшується кількість монастирів, храмів. Якраз у цей період на Володимиреччині будуються ті храми, котрі збереглися до нашого часу.

У XIX столітті процес будівництва нових храмів та капітальний ремонт старих особливо активізувався. Незважаючи ні на що, царська влада сприяла і активно підтримувала цю святую справу. Для XX століття головним завданням громад була охорона та збереження від нищівної руки радянської влади місцевих святинь.

Після Першої Світової війни та революційних подій у Росії в 1917 р. стрімко розвивалися історичні події і на Україні. У 1919 р. за Версальським договором західні землі України відійшли до Польщі. У 1924 р. Православна церква в Польщі оголосила свою автокефалію. Це негативно вплинуло на перебування православних в інославної державі. Православна церква в Польщі з однієї сторони стрімко розвивалася: активно проводилася духовно-освітня та релігійно-просвітницька робота, а з іншої – посилювався гніт польської католицької влади. Знову, як і в давні часи, почався процес окатоличення православного населення.

Одночасно з постановом Польської держави розгорнулася так звана „ревіндикація” – повернення майна, котре колись було у власності католиків, їх попереднім володарям. Це спричинило великі суперечки між католиками та православними на території України. Значна частина храмів католиками при підтримці польської влади була відібрана.

На початку Другої Світової війни і особливо після окупації України гітлерівцями нелегким стало життя віруючих. Хоча німці і дозволяли вільно сповідувати свою віру, але вони сприяли розколу православної церкви. У ті часи паралельно існувало декілька церковних юрисдикцій: канонічна Автономна православна церква під управлінням архієпископа Олексія (Громадського) та Українська автокефальна православна церква під управлінням єпископа Полікарпа (Сікорського).

Тяжкі для церкви були часи релігійної політики Радянської влади після війни. Якщо після Другої Світової війни Й. В. Сталін частково підтримував Православну Церкву в Радянському Союзі, то в подальші часи, особливо в період правління М. С. Хрущова, помічається політика системного знищення релігії в Союзі. Це відображалось як в активізації антирелігійної пропаганди влади, так і в фактичному знищенні храмів та монастирів.

Прикладом може бути ситуація в Рівненській області. Згідно офіційних даних, вказаних у «Довідці про діяльність Російської Православної Церкви у Рівненській області станом на 1.11.1965 р.», всього нараховувалось 295 православних громад, але в 42-ох з них не відбувалось богослужінь. Стверджувалось, що тимчасово храми закриті за відсутністю священнослужителів, хоча влада при цьому цілеспрямовано не давала дозвіл на призначення в ті населені пункти священика.

У часи «брежнєвської відлиги» після довгих клопотань у різні державні інстанції прихожани деяких храмів виборювали дозвіл на можливість призначення священика. Так, жителі с. Мульчиці після багатьох листів до уповноваженого в справах релігії області, республіки і навіть Союзу, після поїздки прихожан у Москву здобули дозвіл на призначення в рідну церкву священика.

Більш сумні долі мали інші храми Володимиреччини. За даними тієї ж «Довідки», за період з 1958 по 1965 рр. в області офіційно було закрито і у більшості випадках знищено 42 храми. Десять з них – храми Володимиреччини.

Згідно «Даних про зняття з реєстрації храмів по районах Рівненської області» у Володимирецькому районі станом на 30 квітня 1965 р. було знято з реєстрації:

- с. Озеро (1963 р.) – під клуб;
- с. Хиночі (1963 р.) – під медпункт;
- с. Великий Жолудськ (1963 р.) – розібрати;
- с. Біле (1963 р.) – не вказано;
- с. Нова Рафалівка (1961 р.) – розібрати, розламана;
- с. Озерці (1950 р.) – розібрати як аварійну;

с. Перекалля (1949 р.) – під медпункт;

с. Борове (1951 р.) – під медпункт;

с. Кухотська Воля (1951 р.) – під медпункт.

В селах Озеро, Хиночі, Перекалля, Вел. Жолудськ, Борова приходські храми були зняті з реєстрації у 1963 р.

Початком повноцінного відродження православного життя на теренах Радянського Союзу вважається рік святкування 1000-ліття Хрещення Русі у 1988 р. Напередодні влада дала дозвіл на відкриття та функціонування декільком православним центрам, зокрема Донському та Даниловому монастирям у Москві, Києво-Печерській та Почаївській лаврам в Україні. У подальшому влада вже не могла зупинити процес духовного відродження і відновлення древніх святинь та побудови нових храмів.

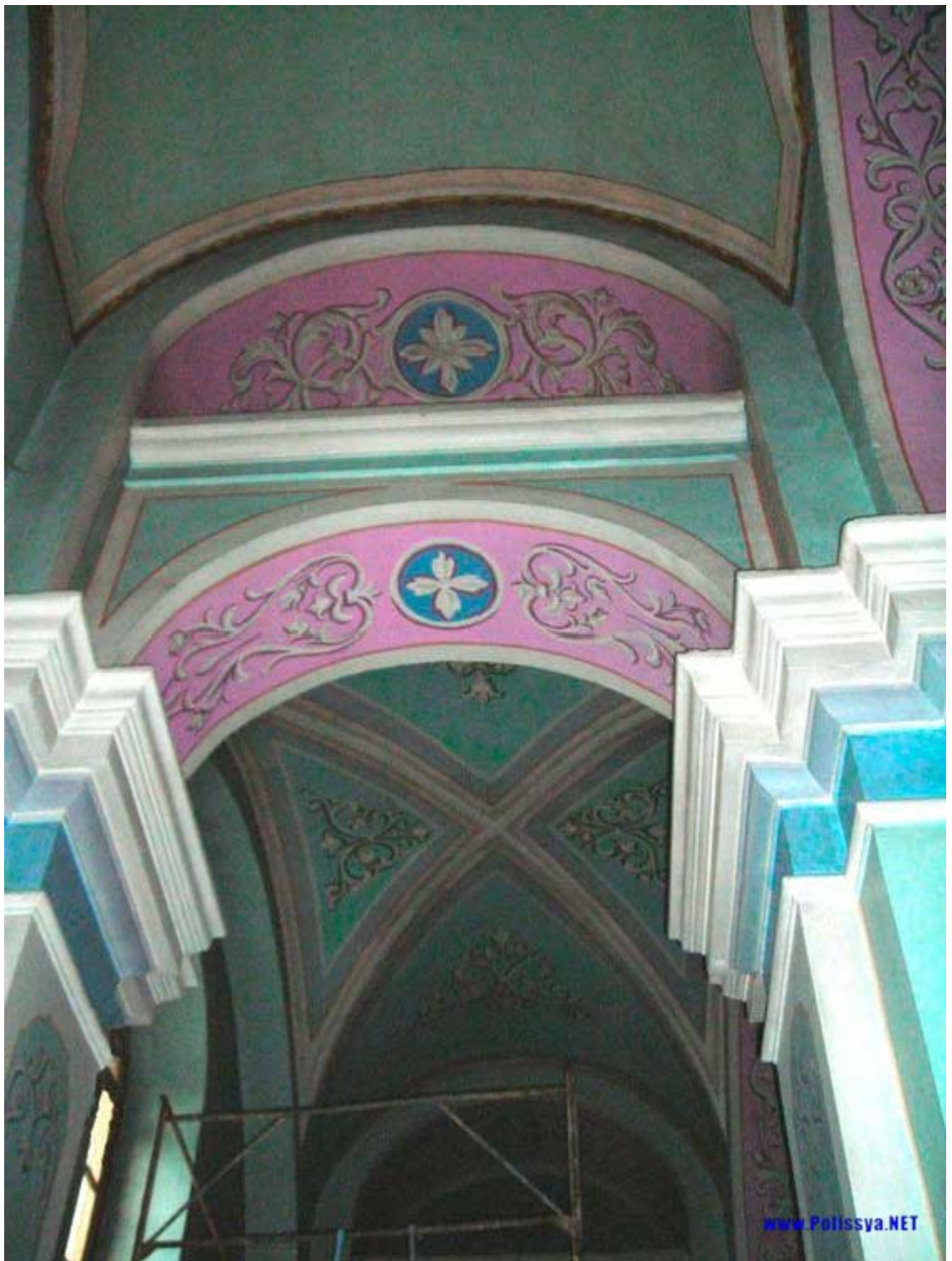
У 1991 р. Україна проголосила свою незалежність. Це ще більше сприяло підйому духовності в людей. Водночас державно-політична нестабільність відобразилась і на особливостях церковно-релігійної ситуації в молодій державі. Загострилися міжрелігійні та міжконфесійні відносини.

У XXI ст. Україна ввійшла з високо піднятою головою, стрімко розвиваючою економікою та високим рівнем духовності. У наш час значна більшість населення вважає себе віруючими людьми. Незважаючи на роз'єднаність православ'я в Україні, воно є домінуючою релігією в нашій державі та відіграє вагомий роль в житті і розвитку як держави загалом, так і кожної людини зокрема.

www.Polissya.NET

Протоієрей

Сергій ПРОКОПЧУК

С. Стара Рафалівка